

Katedra trestního práva

Posudek oponenta na rigorózní práci Mgr. Ivany Hercové „Nutná obrana“

Předložená rigorózní práce obsahuje 107 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, čtyř kapitol a závěru. Okruh použité literatury je poměrně obsáhlý a zahrnuje i práce zahraničních autorů. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Po formální stránce splňuje předložená rigorózní práce všechny požadavky na ni kladené.

Autorka si za téma své rigorózní práce zvolila problematiku sice nikoliv netradiční, avšak současně velmi obtížnou, která vždy byla a stále je předmětem odborných diskusí, často kontroverzních.

Po stručném úvodu, ve kterém autorka nastiňuje cíl své práce, se v první kapitole věnuje typovým institutům okolností vylučujících protiprávnost a zejména pojmu a podstatě nutné obrany a jejím vývoji v právní úpravě. Podstata a sociálně-právní smysl nutné obrany jsou vystiženy dobře. Rovněž přehled historického vývoje je dostatečně ilustrativní a postihuje základní změny v právní regulaci zkoumaného institutu. Třeba jen poznamenat, že formální znaky trestného činu se nevyčerpávají typovými znaky skutkové podstaty, resp. že v roce 2005 byl vydán nový zákon o vojenském zpravodajství.

Ve druhé kapitole své práce se autorka zabývá podmínkami vytvářejícími tzv. stav nutné obrany. Velmi podrobně je analyzován pojem útoku. V této souvislosti je zmíněna i zajímavá problematika obrany proti účastníkům na trestném činu (na útoku). Sporné je vyloučení obrany proti trvajícím deliktům. Jistý rozpor je mezi tvrzením, že útokem je jednání úmyslné a současně tvrzením, že nutná obrana je možná i proti osobám jednajícím ve skutkovém omylu (tedy nedbalostně nebo dokonce nezaviněně). Souhlasit lze s přípuštěním obrany v některých případech již ve stadiu přípravy. Správné je rovněž odlišování okamžiku dokonání činu a ukončení útoku. Rozpaky však vyvolává tvrzení, že není možné, aby ten, kdo vystupuje na obranu zájmů napadeného, se „chtěl více bránit než napadený“. Ke správným závěrům autorka dospívá při hodnocení možnosti obrany proti útokům vyprovokovaným a při rozboru tzv. putativní nutné obrany. Záslužně je velká pozornost věnována rovněž problematice přiměřenosti, resp. zcela zjevné nepřiměřenosti obrany útoku. Není ovšem zřejmé, z čeho je vyvozována povinnost napadeného vyhnout se útoku evidentně nepřičetného útočníka.

Třetí kapitola práce je věnována rozboru institutu nutné obrany ve vybraných zahraničních úpravách a návrhu rekodifikace trestního práva. Rozbor zahraničních úprav jakož i přehled navrhované právní úpravy české jsou dostatečně ilustrativní.

Závěrečnou kapitolu práce představuje přehled ostatních okolností vylučujících protiprávnost. Správně je zde postížen zejména vzájemný vztah institutů nutné obrany a krajní nouze, resp. těchto institutů na straně jedné a ostatních okolností vylučujících protiprávnost na straně druhé.

V závěru své práce autorka výstižně charakterizuje vývoj právní úpravy a interpretace nutné obrany v posledních desetiletích a kladně hodnotí zejména tendence odrážející změnu v posuzování jednání v nutné obraně v justiční praxi. S těmito závěry lze souhlasit.

Celkově lze předloženou rigorózní práci hodnotit jako dobrou. Autorka prokázala hlubokou znalost zkoumané problematiky a jejích širších souvislostí, a to včetně praktických aplikačních problémů. Důsledně pracuje s prameny a s judikaturou. Některá stanoviska autorky by však vyžadovala hlubšího propracování, což patrně vymezený rozsah práce plně neumožňoval. Autorka prokázala schopnost samostatné odborné a tvůrčí práce. Po formální i po obsahové stránce je předložená práce způsobilým podkladem pro obhajobu.

Při ústní obhajobě své práce by autorka mohla vyjádřit svůj názor k otázce, jak posuzovat případy odvracení nebezpečných jednání osob trestně neodpovědných pro nedostatek věku nebo přičetnosti.

Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě a úspěšné rigorózní zkoušce byl Mgr. Ivaně Hercové udělen titul doktora práv.

V Praze dne 3.4.2007

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent